

קובץ

הערות וביאורים

בתורת כ"ק אדמו"ר שליט"א

☆

בפ"ש"מ, רמב"ם, נגלה וחסידות



בהעלותך

גליון לט (תצח)

יוצא לאור על ידי

תלמידי בית המדרש דמוסד חינוך אהלי תורה

ברוקלין, ניו יארק

417 טראי עוועניו

שנת העיבור, תהא שנת משיח טובה, שנת תשמט יריך

שנת המאתיים להולדת כ"ק אדמו"ר הצ"צ

שנת הארבעים לנשיאות כ"ק אדמו"ר שליט"א

בי"ה. עשי"ק פרשת בהעלותך, כי סיון שנת תשמט ידך.

ת ו כ נ ה ע נ י נ י ס

תשובת כ"ק אדמו"ר שליט"א

5 זקנו של כ"ק אדי"ש הר"ר מאיר שלמה ז"ל היי לוי

שיחות

- 5 הליכת מרע"ה במדבר במקום סכנה
- 8 הקדמת קס"ד בפרש"י
- 9 דבר ה' וחפץ ה'
- 12 ביאור דלעולם ה' דברך נצב כו' בשם הבעש"ט
- 13 הבאת נסכים בלילה
- 15 גר שנתגייר
- 16 "ונועדתי" שבמשכן אם הוא דבר אחד עם המשכן
- 17 הדלקת הנרות ע"י אהרן כה"ג דוקא
- 17 כל פסוקא דלא פסקא משה וכו'

לקוטי שיחות

- 18 ב' אופנים בכתר תורה
- 19 טבילה בשבת לפני מ"ת

- 20 קבלת מצוות בגרות
- 21 הודעת המצוות וקבלת המצוות
- 23 השלמת קרבן פסח בפסח שני
- 24 אם מוספין עיקר בתפלת מוסף (גליון)
- 25 הערות ב'הערות ותיקונים בתניאי (גליון)

שונות

- 26 מקוה בור ע"ג בור
- 27 שיטת הרמב"ן דמשה עלה אל ה' אחר אמירת עשה"ד
- 28 ביאור בשו"ע אדה"ז הלי ברכת הפירות
- 31 זקנו של כ"ק אדי"ש היי לוי (גליון)

היום יום

- 34 ט"ז סיון
- 34 ב' ניסן



מספר פאקסמיליא לשלוח הערות: 9289 - 439 (718)

תשובת כ"ק אדמו"ר שליט"א

א. אודות הפרט בהערתי בגליון האחרון דזקנו של כ"ק אדמו"ר שליט"א הר"ר מאיר שלמה יאנאווסקי ז"ל היי לוי זכיתי השבוע לתשובת כ"ק אדמו"ר שליט"א:

"נת' ות"ח

כמדומה מאז כתבתי ונדפס שהנ"ל היי לוי * .

הרב ישראל מרדכי הלוי קאזמינסקי
- ברוקלין נוא יארק -

שיחות

ב. בשיחת ש"ק פרשת נשא ש.ז. שאל כ"ק אדמו"ר שליט"א בענין יציאת מרע"ה במדבר דלכאורה איך הלך במדבר הרי הדין הוא דת"ח אל יצא יחידי בלילה, ומסתמא כן הוא בכל מקום סכנה, והרי המדבר הוא מקום סכנה דנחש שרף ועקרב, ואף דבנוגע לנחש אפשר לתרץ כמו דמצינו לגבי שמו"ע דאפילו נחש כרוך על עקבו לא יפסיק, אבל בעקרב כן מפסיק, הרי דזהו מקום סכנה וא"כ איך הלך לשם משה?

והנה בהא דת"ח אל יצא יחידי בלילה איכא שני דינים, דבברכות דף מג ע"ב איתא ואל יצא יחידי בלילה משום חשדא (של זנות - רש"י) וזהו הדין שכתב הרמב"ם בפ"ה הי"ט מהלי דעות דת"ח אל יצא יחידי בלילה כמפורש שם, ודין זה בוודאי אינו שייך לנדו"ד, אלא דבנוסף לזה איתא בפסחים דף קיב ע"ב דתניא לא יצא יחידי בלילה, ושם מבואר דהוא מפני המזיקין, וכן בחולין דף צא ע"א יליף בגמי מקראי דת"ח אל

(*) ראה לקמן עמ' 31 הע' כ.

יצא יחידי בלילה ומבואר בתוסי' שם ד"ה מכאן דהטעם משום מזיקין ולכן נקט דוקא ת"ח דמזיקין מתקנאין בהן, אבל דין זה, דיש איסור לת"ח לצאת יחידי בלילה משום סכנה לא הובא ברמב"ם או בטושי"ע לכאורה (ומה שציין בעין משפט נר מצוה לחולין צא ע"א שם לכאורה צע"ג, דלכאורה דינא דהרמב"ם שם בהלי' דעות דמפורש שם דהוא מפני החשד, אינו שייך לגמ' זו דהוא מפני הסכנה).

[ובאמת מה שלא כתב הרמב"ם איסור מיוחד בת"ח לצאת יחידי בלילה משום סכנה הי' אפ"ל בפשטות כיון דכל הטעם דיש איסור מיוחד בזה דת"ח הוא משום מזיקין דמתקנאין בהם כמ"ש התוסי' כנ"ל, לכן לא הזכירו הרמב"ם כמ"ש בנימוקי הגר"י"ב לרמב"ם הלי' רוצח פ"י"ב שהרמב"ם מזכיר רק הסכנות שע"פ טבע אנושי, ע"ש. א"נ אואפ"ל דלא הוצרך להזכיר איסור מטעם זה כיוון דאיסור ג"כ מפני החשד, (ולפ"ז יתיישב ציון העין משפט הנ"ל) וצ"ע].

לאידך איתא בפסחים ב' ע"א וש"נ: לעולם יכנס אדם בכי טוב ויצא בכי טוב ומבואר בתד"ה יכנס דהטעם משום מזיקין, וברש"י שם מפני הלסטים והחיות, וברכות ג' ע"א: דאיסור ליכנס לחורבה מפני המפולת ומפני המזיקין, וכן בכ"מ מצינו שאסור לאדם להעמיד עצמו במקום סכנה (אף דבפסחים שם לא נישנית בלשון איסור, וראה תוסי' חולין הנ"ל, ואכ"מ, ולכאורה משבת לב ע"א אין ראי' כ"כ דשם אפשר לפרש דבא לומר רק שלא יסמוך על הנס, ושע"י נס מנכין לו מזכותיו אבל לא שבא לומר שאסור מצד הסכנה, ואכ"מ) וזה הובא להלי' ברמב"ם פ"י"ב מהלי' רוצח ובטושי"ע י"ד סקט"ז ובשו"ע אדה"ז חו"מ הלי' שמירת הגוף והנפש, דאיסור לכל אדם להעמיד את עצמו במקום סכנה [וברמ"א ובשו"ע אדה"ז כוללים בזה האיסור לצאת יחידי בלילה].

ועפ"ז לכאורה יל"ב למה הקשה כ"ק אדמו"ר שליט"א מחדין דת"ח אל יצא יחידי בלילה, שדין זה הובא להלי' (ברמב"ם) רק מטעם חשד דאינו שייך לנדו"ד, וגם לפי התוסי' דהטעם משום דמזיקין מתקנאין בהם לכאורה אינו שייך לנדו"ד שהסכנה היא מעקרב ולא ממזיקין והסכנה ברורה, ולמה לא

הקשה מדין מפורש להלכה למעשה ובכ"מ דאסור לכל אדם להעמיד עצמו במקום סכנה איזה שתהי, שבזה נכלל בדרך ממילא גם סכנת עקרב?

ואולי אפ"ל בזה דהנה בשו"ע אדה"ז הלי נזקי גוף ונפש בס"ד כותב וזלה"ק "כי אין לאדם רשות על גופו כלל להכותו ולא לביישו ולא לצערו בשום צער וכו', ובקו"א סק"ב מביא דברי הישי"ש שכתב דאפילו לצורך ממון אסור ומקשה עליו מדברי הגמ' דאמר רב לר"כ פשוט נבילה וכו', ועי' בספר חקרי הלכות שם מוכיח מדברי הריטב"א לגבי חליצה דלבייש עצמו הוי איסור מדאורייתא ועפ"ז מקשה דאם הוא איסור מה"ת איך אפשר דלצורך ממון וכיו"ב יהא מותר? ע"ש.

ולכאורה צ"ל דגדר האיסור לבייש אי"ע וכו' הוא דאסור להזיק עצמו ואי"כ אפ"ל דהיכא שהוא לצורך (וע"ד יצא הפסדו בשכרו) אינו נקרא מזיק אי"ע ואין כאן גדר האיסור, וק"ל.

ועכ"פ עדי"ז מסתבר בנוגע לעניננו בנוגע האיסור להעמיד את עצמו במקום סכנה, דבד"א כשהוא שלא לצורך אבל אם הוא לצורך גדול דשייך הסברא דיצא הפסדו בשכרו, י"ל דמותר ולכאורה מקרא מלא דיבר הכתוב (בפי תצא כ"ד ט"ו) ואליו הוא נושא את נפשו ופרש"י הוא נושא את נפשו למות עלה בכבש ונתלה באילן (ועי' ב"מ קיב ע"א ומסר אי"ע למיתה וברש"י שם וסיכן בעצמו, ועי' באוה"ח עה"פ שמטעם זה נה"י בך - בנפשך חטא - נפש תחת נפש, ודלא כרשב"ם ורמב"ן וראבי"ע ותוב"ע שם שפירשו באו"א) ואיבי"ע קרא כני"ל ואיבי"ע סברא (כמו גבי חבלה) דאם הוא לצורך נפשו זה מבטל את מה שמסכן נפשו.

ואם כנים הדברים אזי מסתבר לחלק בזה בין ת"ח לשאר כל אדם דבכל אדם אפ"ל דיהי מותר לו לסכן נפשו לצורך נפשו, משא"כ בת"ח שאינו מסכן רק נפשו דאצלו יש ענין נוסף - זה שהוא ת"ח, ועי' בלקו"ש פי' נשא ש.ז. העי' 29 בהא דממזר ת"ח קודם וכו' לנדות ולהחיות ולכסות, דזהו "דלא יאבד התועלת שישנו ע"י הת"ח, התורה שבוי' וכיוון דאצל הת"ח אינו מסכן רק נפשו דהרי יש גם התועלת, אפ"ל דגם לצורך נפשו לא יהי

מותר [וכמו שמסתבר דממזר ת"ח אין בידו לוותר על הקדימה שלו (ולהעיר קצת מסיפור השר מקוצי, ואכ"מ)].

ולהעיר ממכתב כ"ק אדי"ש בתשובות וביאורים סרט"ו בנוגע לחבלה דפשוט דבענין שהוא מנהגו של עולם נתן הקב"ה רשות להשתמש בקנינו באופן כזה כיון שאמר ששת ימים תעשה מלאכה, ע"ש אשר לכאורה מסתבר דעד"ז יהי בנוגע האיסור לסכן עצמו שבכל אדם, משא"כ בת"ח.

ועפ"ז י"ל דזהו שהקשה כ"ק אדמו"ר שליט"א מהדין דת"ח אל יצא יחידי בלילה דדוקא מטעם דין זה הוא אסור אף כשהוא לצורך, וק"ל.

באופן אחר קצת אולי אפשר לבאר זה עכ"פ לכמה דעות דהנה ע"י בשו"ת הצ"צ לאהע"ז שמביא פלוגתת הראשונים בסברת הגמ' בכ"מ, דאף דגר שהוא אסור מפאת סכנה כשדשו בה רבים או כיו"ב לפעמים מותר מטעם שומר פתאים ה', ובזה פליגי הראשונים אי ההיתר דשומר פתאים ה' שייכת גם בת"ח או לא.

וא"כ לפי הדעות דאינו שייך בת"ח אואפ"ל דמתזק הקושיא בזה שמשה ה"י ת"ח, דלכן לא שייך אפי' הסברא דשומר פתאים ה', ובאתי רק להעיר.

התי עקיבא גרשון וגנר

- תות"ל 770 -

ג. כלל חדש ומעניין בלימוד פרש"י עה"ת קבע כ"ק אדמו"ר שליט"א בעת האחרונה:

במקום שרש"י מקדים לפירושו קא סלקא דעתך (שכותב "יכול שהפירוש כך וכד") ואינו כותב מיד רק את המסקנא בקיצור, כוונתו לרמוז שאף לפי המסקנא אין הקס"ד נשללת לחלוטין, ועדיין יש לה נתינת מקום מסויימת גם לבסוף. (ראה שיחת ש"פ בחוקותי הע' 24, שיחת ש"פ נשא).

ועפ"ז נתעוררתי ליישב דבר תימה בפרש"י, אשר זמן רב בקושיא הייתי עומד בו:

בפי משפטים (כא, ה) כי רש"י (מפני מה נרצע עבד עברי באזנו): "אוזן זו ששמעה על הר סיני לא תגנוב והלך וגנב תרצע".

ודבר זה סותר ממש לדברי רש"י לפני"ז בפי יתרו עה"פ (כ, ג) לא תגנובו, ששם כי רש"י: "לא תגנוב - בגונב נפשות הכתוב מדבר, לא תגנובו בגונב ממון, או אינו אלא זה הגונב ממון ולהלן בגונב נפשות, אמרת דבר הלמד מענינו כו".

והסתירה ברורה: איך כתב רש"י על עבד עברי הנמכר בגניבתו (גניבת ממון), ששמע את איסורו בהר סיני, והלא בהר סיני, בעשרת הדברות, לא דובר על גניבת ממון אלא על גניבת נפשות?

ואולם ע"פ הכלל החדש, האמור, אתי שפיר: רש"י הזכיר בפירושו את הקס"ד "או אינו אלא זה דגונב ממון" כדי לרמוז שאף לפי המסקנא, שעיקר הפסוק מדבר בגניבת נפשות, יש במשמע גם איסור לגניבת ממון.

התי' ח. ר. גרליק
- תות"ל 770 -

ד. בשיחת מוצש"ק אחרי תשל"ח סכ"ד: ס'איז מבואר בכ"מ אז אין יעדער ענין וואס איז נתהווה געווארן זיינען דא צוויי ענינים: ס'איז דא דער ענין פון "בדבר הי' שמים נעשו וברוח פיו כל צבאם, און ס'איז דא דער ענין פון "כל אשר חפץ הי' עשה".

ס'איז אבער דא א נפק"מ ווי דער ענין ווערט נתבאר אין דרושי חנוכה לגבי ווי דער ענין ווערט נתבאר אין דרושי פורים:

אמאל (תו"א ד"ה נר חנוכה מא, ד ואילך, אוה"ת חנוכה תתקמד, ב ואילך, קונטרס עה"ח בתחלתו, סה"מ תשי"י ע"י 17. ועוד) איז מבואר, אז אזוי ווי אין יעדער נברא זיינען דא די צוויי ענינים פון חומר וצורה - איז דער חומר פון דעם נברא געווארן "בדבר ה'" - דורך דעם מאמר "יהי רקיע" איז באשאפן געווארן דער חומר פון דעם רקיע, ועד"ז כיו"ב, אבער די דירה פון דעם נברא איז באשאפן געווארן (ניט פון "דבר ה'", ווארום אין דעם דיבור "יהי רקיע" שטייט דאך ניט ווי אזוי זאל זיין די דירה פון דעם רקיע, נאר) פון "כל אשר חפץ ה' עשה, פון "חפץ ה'".

אבער במקום אחר (תו"א מג"א צב, ב ואילך, שערי אורה ע"ח א ואילך. הוספות למג"א ע"י ט ואילך. סה"מ עזר"ת ע"י לו ועוד. וראה בכ"ז ספר הליקוטים דא"ח צמח צדק ערך חומר וצורה ושי"ג) איז מבואר באופן הפכי: דער חומר פון דעם נברא איז נתהווה געווארן פון חפץ ה' - ווארום זיין התהוות איז אין אן אופן פון "יש מאין", און דער ענין התהוות יש מאין קען זיין דוקא דורך עצמות ומהות וואס "אין לו עילה וסיבה שקדמה לו ח"ו", וואס דאס שטייט בגילוי אין "חפץ ה'".

משא"כ די פרטים שבהתהוות די צורה וכו' - דאס ווערט ווען ס'קומט אראפ אין מלכות, וואס דערפון קומט ארויס די התחלקות פון אלע פרטים וואס זיינען דא אין שמים וארץ וכו' וואס דאס איז דער ענין פון דבר ה'.

און אין דערויף זעט מען א דבר פלא: אין דרושי חנוכה איז אלעמאל מבואר כאופן הא', און אין דרושי פורים איז אלעמאל מבואר באופן הב'.

ואולי יש לומר בזה בהקדם מה שבכל דבר שנברא הנה מתחלת הווייתו ועד להשלמתו ישנם באופן כללי ד' שלבים:

(א) התהוות כללות עצם גשם החומר מאין ליש, (ב) התהוות פרטי ריבוי הנבראים מד' היסודות. (ג) צורת הדבר מראהו וכו'. (ד) החיות שבו צמיחתו וגידולו מקטנות לגדלות.

והביאור בזה: נתבאר בכ"מ שכל הבריאה מאין ליש היתה ביום ראשון ובלשון המשנה והלא במאמר אחד הי' יכול להבראות שנתבאר בזה שבאמת נבראו במאמר אחד אלא שהתגלותם בדמותם וצלמם היתה בששת ימי בראשית.

כלומר שביום הראשון נבראו עצם גשם החומר, ואח"כ נפרטו ונתגלו כל פרטי ריבוי הנבראים ע"י אופן הרכבת הדי' יסודות שבהם.

ועפ"י הנ"ל יש לפרש "חומר וצורה" בשני אופנים: פי' האי' שבי"חומר" הוא החומר הכללי של הנבראים והיינו כללות עצם חומר הגשם והפי' הב' - הוא החומר של כל פרטי ריבוי הנבראים, ועד"ז בצורת הדבר ישנם ב' פירושים כמפורש בד"ה נר חנוכה תרנ"ו, פירוש האי' הוא ציורו ודמותו במראה של הגשם ופירוש הב' ב"צורה" הכוונה להחיות שבו (הנפש המחי') וגידולו מקטנות לגדלות וכ"ל.

וכמו שנתבאר בסה"מ תרמ"ד ע" רט, וז"ל: לכל דבר יש חומר וצורה . . . וי"ל ענין החומר של הנבראים הוא כמ"ש במדרש על השמים נטל אש ומים [וטרפן] זה בזה ומהם נעשה השמים, וזהו החומר של השמים פי' עצם השמים שהוא מאש וממים וכן יובן בכל נברא כ"י עכ"ל.

ועפ"ז יש לתווק מה שנתבאר בדרושי חנוכה שם להמבואר בדרושי פורים שם:

כפי המפורש בדרושי חנוכה שם הכוונה ב"צורת הדבר" הוא לתואר הגשם ציורו מראהו והנתבאר בדרושי פורים בענין הצורה הכוונה כמפורש שם - לחיות הדבר (הנפש שבו) וצמיחתו ובכל דהיינו שהכוונה היא לבי' ענינים שונים.

ולפי' האי' שבצורה ה"צורה" נמשכת מבחי' "חפץ ה"י" ולהפי' הב' צורת הדבר נמשך ע"י דבר ה' בחי' ממכ"ע, כמבואר בדרושי פורים שם כ"ל.

ועדין יש לומר ההבדל בהכוונה בדרושים שם ל"חומר" הנבראים, שבדרושי חנוכה הכוונה היא לחומר פרטי ריבוי הנבראים דהיינו לאחר שכבר נברא עצם חומר הגשם הנה בכדי להוות פרטי ריבוי הנבראים הי"ז בדבר ה' - בחי ממכ"ע.

אך בדרושי פורים כוונתו ל"חומר" הוא להתהוות כללות עצם חומר הגשם שכ"ז נברא בחפץ ה' בחי סוכ"ע וכמבואר באגה"ק ס"כ בארוכה.

וראה גם בהמשך תער"ב ח"ב ע"י איקצג וז"ל: האותיות דעש"מ . . . מהן התהוות הגוף וחומר הנבראים ע"י רצון העליון ב"ה כמ"ש כל אשר חפץ ה' עשה כו', וי"ל דבאותיות זהו צורת האותיות . . . זהו בחי חפץ ה' כו', וחומר האותיות הן עצם האותיות דעש"מ המהווים כל הנבראים, עכ"ל, (וראה גם המשך תער"ב ח"ג ע"י אירט), ובסגנון אחר: עצם האותיות והאור המלוּבש בהם.

והביאור בזה יש לומר כנ"ל, שהתהוות עצם חומר הגשם הוא מאור הסוכ"ע (בחי חפץ ה') ע"י ההתלבשות בבחי האותיות דעש"מ (דבר ה') אלא שהתהוות הוא ע"י צורת האותיות שהוא האור הסוכ"ע המתלבש בהם, אבל התהוות ריבוי הנבראים והתחלקותם הוא ע"י חומר האותיות דעש"מ עצמם (בדבר ה') בחי המלכות. ועדיין יש לעיין בכ"ז.

הרב יעקב חזן

- שליח כ"ק אדמו"ר שליט"א -

רסיפה ברזיל

ה. על המדובר בשיחת תגה"ש בביאור הטעם לכך שהפירוש ע"פ "לעולם ה' דברך נצב בשמים" הובא בשעה"ה"א בשם הבעש"ט, אע"פ שנמצא במדרש תהילים על אתר - יש להעיר מ"הקריאה והקדושה" מנחם אב תשי"ג עמ' ז וז"ל (במדור "ענטפערט צו בריעף שרייבער):

"מה שכ"ק אדמו"ר הזקן מביא את המאמר ע"פ לעולם ה' דברך נצב בשמים בשם הבעש"ט ני"ע נתבאר באחת השיחות כי מאמר "יהי רקיע" הוא ביום השני ומורנו הבעש"ט ני"ע נולד ח"י אלול שנת נח"ת שחל באותה שנה ביום ב' ולכן הזכיר מאמר זה בשם מורנו הבעש"ט. ע"כ.

הת' לוי יצחק גזבורג
- תלמיד בישיבה -

ו. בהתוועדות ש"פ בחוקותי ש.ז. העיר כ"ק אדמו"ר שליט"א (הנחה בלה"ק השלמה לשיחה מוגה סי"ד): ולהעיר על ענין הדורש ביאור בהלכה הנ"ל [הלי מעשי הקרבנות פי"ד הי"ה] "נסכים הבאים בפני עצמן מתקדשין בלילה וקריבין בלילה, לפיכך אם נזדמנו לו נסכים הבאין בפני עצמן מקדישין ומקריבין בלילה" - שצריך עיון איך שייכת אפשרות להבאת נסכים בלילה לאחר ששנעלו השערים בביהמ"ק? ו"תן לחכם ויחכם עוד" - לעיין ולמצוא ביאור בזה.

ולא נתבאר לאיזה מהשערים הנעולים הכוונה. וא"כ הקושיא מתפרש בשני אופנים. **שערי ההיכל** הסגורים בלילה (ואופן פתיחתן - ראה בהל' בית הבחירה פי"ד הי"ו - וראה הל' תמידין ומוספין פי"ו הי"א) וא"כ קשה עפ"י ההלכה (בהל' מעשה הקרבנות פי"ה הי"ה) "שלמים ששחטן קודם שיפתחו דלתות ההיכל פסולין, וא"כ איך אפשר להקריב הנסכים בלילה בשעה שדלתות ההיכל סגורים.

ולתרץ הקושיא כבר העירו משיטות התוספות בכ"מ דדוקא שחיטה מיפסל כשהדלתות סגורות, ולא מליקה וקמיצה (ראה משנה למלך הל' מעשה קרבנות שם, ובהל' תמידין ומוספין פי"א הי"א ד"ה ודע (השלישי)) או י"ל עוד יותר עפ"י רש"י זבחים (סא, סע"א) דדוקא שלמים מיפסל ולא שאר קרבנות (ראה משנה למלך שם. ומובא גם בלקו"ש פקודי ש.ז. סי"ב), וא"כ י"ל דגם ניסוך היין גם לא מיפסל בלילה אף שדלתות ההיכל סגורים.

אמנם יש להבין הקושיא גם בנוגע לדלתות העזרה - הר הבית שגם הם סגורים בלילה (ורק בבוקר זה נפתח ראה הלי בית הבחירה פי"ח הי"א: נטל את המפתח ופתח את השער הקטן שבין בית המוקד ובין העזרה. וראה שם שהממונה בא בבוקר "וידפוק על הכהנים שבבית המוקד והן פותחין לו"י) - וא"כ איך יכול הכהן להקריב הנסכים ע"ג המזבח בלילה, וגם איך אפשר להביא היין לביהמ"ק בלילה.

ויש שהעירו מדברי המשנה למלך בהלי תמידין ומוספין שם שמתרץ (בנוגע לפרט אחר), "ע"כ מיירי שהיו פתוחות דלתות ההיכל בלילה" וא"כ מתורץ גם קושיא הנ"ל.

אבל לכאורה אין זה מתרץ כלל בעניננו: (1) המלי"מ מדבר בנוגע לדלתות ההיכל ולא על דלתות העזרה. (2) הרי ברמב"ם מדובר על עבודה שאפשר לעשותו כל הלילה "ועלות השחר פוסלת בה"י, וחייבין לומר (וכדלקמן) שדלתות ההיכל לא היו פתוחין כל הלילה. וכוונת המלי"מ בתירוצו (ומקורו בתוספתא וכו') שע"כ מיירי בתחילת הלילה כששדלתות עוד היו פתוחות או בבוקר כשכבר נפתחו אבל ודאי שדלתות העזרה וההיכל סגורים כל הלילה.

ועוד יותר מבואר בהלי בית הבחירה פי"ח הי"ז על הכהנים שהיו נמצאים בבית המוקד "אירע קרי לאחד מהן . . . טובל וחוזר ויושב אצל אחיו הכהנים עד שנפתחין השערים בבוקר יוצא והולך לו"י (וראה בפירוש המשניות מדות פי"א מ"ז בקשר להלכה זו: נראה ממשנה זו שהיו צריכים מפתחות לנעילת השערים . . . שאינם ננעלים אלא במפתחיהן שבהן הן נפתחין. וראה בהלי כלי המקדש פי"ז הי"ג שה"י ממונה בביהמ"ק שרק על פיו פותחין (וסוגרין) שאפילו אם נטמא אינו יכול לצאת מבית המוקד כיון שהוא סגור עד הבוקר! וכנ"ל שרק בבוקר פותחין השער שבין בית המוקד והעזרה ומשם נכנסין לבלש העזרה וכו' כי בלילה היו נמצאים בבית המוקד!

אבל הרי מוכרחים אנו לומר שהיו עובדים על המזבח כל הלילה. והוא מבואר בהרבה מקומות. הלי ביאת המקדש פי"ה הי"ג "פעם אחת מקדש בבקר ועובד והולך כל היום וכל הלילה, והוא

שלא יצא מן המקדש". ושם ה"ח "קידש בלילה והקטיר החלבים כל הלילה..." ובהלי מעשה הקרבנות פי"ד ה"ב "כל שקרבו מתיריו ביום מעלין אותו עלך המזבח כל הלילה. . . עד שיעלה עמוד השחר". ושם ה"ו "דבר שמצותו בלילה כשר כל הלילה".

וביאור הענין עפ"י המבואר בגמ' תמיד (כז, א) ובמפרש לשם "שכל אותם שישנים שם בבית המוקד ראויין לעבודה דבשביל כך הם ישנים שם כדי שיהיו מזומנים למחר לעבודה ביום עבודתם דכל משמרה מתחלקת לו' בתי אבות..." ולפי"ז יש לבאר כל הנ"ל די"ל דמשמרה שעבדה ביום היא ממשיכה וגומרת בלילה (ועיי"כ הי' שם עבודה ע"ג המזבח כל הלילה), ורק המשמרה שעובדת למחרת הם נמצאים בבית המוקד ובבוקר כשפותחין הדלתות הם נכנסים. ולפי"ז "נעילת הדלתות" אין הכוונה שכולם עזבו את העזרה, כי אם נשארו כהנים בפנים לגמור עבודות על המזבח.

ועדיין נשאר לנו לבאר איך אפשר להביא היין לביהמ"ק, בלילה אם הדלתות סגורות, הנה בזה י"ל דאין הרמב"ם כאן (ובהלכות שלפני"ז) מדבר על נסכים וקרבנות שמביאין לביהמ"ק בלילה אלא הרמב"ם כאן כותב ההלכות באיזה הקרבנות שלא הספיקו לעשות במשך היום אם אפשר לגמרו בלילה, ובנסכים הדין דאם באין בפני עצמן ולא נתקדשו בכלי שרת אפשר לקדשו ולהקריבו בלילה, ומדובר שהביאוהו לביהמ"ק במשך היום.

ולכאורה עפ"י כל זה מצאנו ביאור להערתו של כ"ק אדמו"ר שליט"א, ואם שגיתי וכו'.

הרב יעקב גרינברג
- פילדלפי פנסלבני -

ז. בהרבה שיחות הובאו דברי החיד"א בדיוק ג שנתגייר (ולא גוי שנתגייר), כי גם לפני שנתגייר היתה בו נפש של גר, ומעשה הגירות רק מגלה נפש זו שהיתה בו מעיקרא. עיי"כ תוכן הדברים.

ולכאורה דבר זה במחלוקת שנוי, ותלוי בשתי הדיעות בשו"ע אדה"ז (או"ח סמ"ו ס"ד) אם גר מברך "שעשני גר" או שלא יברך שעשני גר "כי נתגייר על ידי בחירתו שבחר בדת ישראל", ולכאורה סברת דיעה הראשונה היא כדברי החיד"א שאפשר לברך "שעשני גר" כי מלכתחילה נולד עם נפש של גר (וזה מעשה הקב"ה שנתן בו נפש זו), משא"כ לדיעה ה' שענין הגירות בא "על ידי בחירתו שבחר בדת ישראל" ס"ל שנפש הגר ניתנה בו ע"י (ואחרי) מעשה הגיור.

אבל מהא שכ"ק אדמו"ר שליט"א מביא דברי החיד"א בפשיטות בכ"מ משמע שכו"ע ס"ל הכי. ואולי יש לומר, שגם דיעה ה' ס"ל כדברי החיד"א, ומ"מ אי אפשר לברך "שעשני גר", כי נפש זו היא בתכלית ההעלם בהגר (עד שלפני הגיור מקבל חיותו מגי קליפות הטמאות לגמרי ככל אוה"ע), וענין הגיור בפועל בא לגמרי "בכח עצמו" ובדרך חידוש בלי כל (ציווי ו) נתינת כח מלמעלה ע"ז, והגירות מתייחסת לגמרי אליו - עיין היטב בזה בלקו"ש ח"י ע' 89 הערה 14 בסופה. חט"ז ע' 414 הערה 44. חכ"ה ע' 89 הערה 29. "הדרן" על מסי אבות (בסוף ביאורים לפרקי אבות) ס"א והערה 86 שם - כך שאי אפשר לברך "שעשני גר" כיון ש"נתגייר על ידי בחירתו שבחר בדת ישראל".

הרב יעקב ליב אלטיין
- תושב השכונה -

ח. בהמדובר בשיחת קודש ט"ו סיון דלאחר שהקריבו כל הנשיאים קרבנותיהם אז נעשה השלימות בענין המשכן ובמילא כאן שייך הענין לבאר אופן דיבורו של ה' למשה באוהל מועד שהיתה בתכלית השלימות וכו' (ראה בהשיחה סעי' ו').

לכאורה יש לקשר זה עם מ"ש בלקו"ש פי' צו ש.ז. (סעי' ו') דיש מקום לעיין אם הענין ד"ונועדתי" נעשה ענין אחד עם המשכן, או מכיון שגדר "אוהל מועד" הי' גם לפני הקמת המשכן באהלו של משה, ולאידך בבתי מקדשות ראשון ושני לא נאמר שענינם הוא "ונועדתי לך שם", לכן גם במשכן הם גדרים

שונים: א) משכן שהוא לעבודת ה' בו. ב) בתור אוהל מועד שבו שומע משה את דבר ה' עי"ש בארוכה.

ולפי המבואר בשיחה זו, משמע שהוא ענין אחד, דע"י השלימות בהמשכן ע"י עבודת קרבנות נפעל ג"כ בדרך ממילא בנוגע להונועדתי וכנ"ל.

ט. ובמה שהוזכר בהשיחה דכיון דהדלקת הנרות כשרה בזר נמצא דהא דמצינו שאהרן ה"י מדליק את הנרות לא ה"י זה מצד כהונה גדולה שבו אלא מצד כל כהן וכל ישראל.

כדאי להעיר בענין זה במ"ש בספורנו פ' אמור עה"פ יערוך אותו אהרן (כד, ג) וז"ל: אעפ"י שהיתה הדלקת הנרות וכן קטורת התמיד כשרה בכהן הדיוט לדורות כפי מה שקבלו ז"ל, מ"מ נאמר בשניהם אהרן, כי אמנם כל ימי המדבר ה"י ענין המשכן בכל יום כענינו לדורות ביום הכפורים שנאמר בו כי בענין אראה על הכפורת, וזה כי בכל ימי המדבר נאמר כי ענין ה' על המשכן וגוי ולכן ה"י מן הראוי שיהיו מעשה הקטורת והדלקת הנרות בו הנעשות בפנים נעשים ע"י כהן גדול כמו שנעשים לדורות ביום הכפורים, עכ"ל. דלשיטתו נמצא דבאהרן ה"י צריך ההדלקה להיות רק מצד כה"ג שבו.

י. בשיחה הנ"ל בהערה 16 כתב וז"ל: להעיר, שחלוקת פסוקי התורה הו"ע עיקרי - "כל פסוקא דלא פסקא משה אגן לא פסקינן ל"י" (מגילה כב, א) וי"ל שאין זה חידושו של משה אלא כן ה"י הלימוד מפי הגבורה, כל פסוק ופסוק בפ"ע, ע"ד ההפסקות שבין פרשה לפרשה ליתן ריוח להתבונן כו' ומעין זה - בנוגע לכל פסוק ופסוק. עכ"ל.

ויש להעיר במ"ש בסי' ברכת אהרן ולהג"ר אהרן לעווין מרישא ז"ל) במאמר צ"ה שמסתפק אם איסור זה דכל פסוקא וכו' הוא איסור דאורייתא או דרק מדרבנן אסור, ובתחילה שקו"ט בהלשון "גמירי" אם זהו הללמ"מ או לא, ואח"כ ר"ל דבזה פליגי רב ושמואל בתענית כז, ב, לענין קריאה בתורה במקום דליכא ג' פסוקים לכל חד, דרב סב"ל דולג ושמואל סב"ל פוסק

משום הנכנסין והיוצאין, ואף דכל פסוקא דלא פסקא משה כו', היכי דלא אפשר שאני עיי"ש, דרב סובר דמהי"ת אסור לפסוק שלא במקום דפסק משה, ולכן סב"ל דאפילו במקום דלא אפשר אסור, ולכן בעינן לדילוג דוקא, ואף שיש נכנסין ויוצאין, הנה מהאי טעמא לא שרינן איסור תורה, משא"כ שמואל סב"ל דלא הוה אלא איסור דרבנן, ולכן סב"ל דהיכא דלא אפשר ויש לחוש לנכנסין ויוצאין אין משגיחין על האי איסורא ושרינן להפסיק באמצע הפסוק עיי"ש.

ואולי אפשר לומר דפליגי בהנ"ל, דאם סב"ל דזה הי' עיי' משה מצ"ע מסתבר דאין זה אלא איסור דרבנן, משא"כ לפי המבואר לעיל שכן הי' הלימוד מפי הגבורה, י"ל דאז שייך לומר שיש בזה איסור דאורייתא.

לקוטי שיחות

יא. בלקו"ש פ' נשא (סעי' ד') מבאר שבכתר תורה יש ב' אופנים ומדריגות, א' "כתר תורה" הוא באותו סוג וגדר של שאר ה"כתרים", אלא שהוא למעלה מהם. ב' "כתר תורה" פועל "רוממות" שאין בערכה כלל בעולם, דשאר הכתרים אינם נחשבים כלל בערך "כתר תורה, וכמבואר בתורה אור במעלת עסק התורה על קיום המצוות, שאדם המקיים מצוות הרי הוא "כעבד המקיים מצות המלך ועושה דבריו" אבל בלימוד התורה, דברי תורה הנלמדים הם דבר ה' והיא המדברת מתוך גרונו, וממשיך לבאר ב' ההלכות שברמב"ם הלי' ת"ת רפ"ג, דהלי' א' איירי באופן הא', משא"כ בהלי' ב' איירי באופן הב' וזה מודגש בהדין דממזר ת"ח קודם לכה"ג עם הארץ, שנאמר יקרה היא מפנינים מכה"ג שנכנס לפני ולפנים, דכניסת הכה"ג לקודש הקדשים היא כעבד או שר הנכנס אל המלך, אבל עיי' לימוד התורה בביטול הרי לומד התורה הוא בגדר "מלך" עצמו, עיי"ש.

ויש להעיר מהא דב"ק לח"א, דאפילו נכרי שעוסק בתורה הרי הוא ככהן גדול, ועיי' בתוסי' שם ד"ה הי"ה ככה"ג וז"ל: הא דנקט כהן גדול, משום דדרשינן בסוטה יקרה היא מפנינים

אפילו מכהן גדול שנכנס לפני ולפנים עכ"ל, ועיי גם בע"ז ג,א, בתוד"ה ה"ה דדיקו דבישראל אמרינן שהוא יותר מכהן גדול ובעכו"ם אמרינן שהוא רק ככהן גדול עיי"ש, וצריך ביאור בטעם הדבר.

ולפי השיחה אפשר לבאר עפ"י מה דאיתא בסנהדרין נט,א, דהא דאמרינן דעכו"ם שעוסק בתורה ה"ה ככה"ג, ה"ז רק אם עוסק בז' מצוות דידהו, וברש"י שם כתב שעוסקין בשבע מצוות להיות בקיאין בהן, ולפ"ז יש לומר דכיון דכל עיסוקו בתורה היא רק בשביל לקיים ז' מצוות, במילא יש בזה רק המעלה דמצוות, שהוא כעבד מלך כדאמרינן בתו"א שהוא כעבד המקיים מצוות המלך, ולכן ה"ה כמו כהן גדול שהוא ג"כ בגדר זה ולא יותר, משא"כ בישראל שעיסוקו בתורה היא בשביל עסק התורה עצמו, רק בזה יכול להיות המעלה שהוא יותר מכהן גדול, שהוא בגדר "מלך" עצמו. וראה לקו"ש ח"ה ע' 12 הערה 49 ולקו"ש הדרן על משנה תורה להרמב"ם תשמ"ה הערה 76 בענין זה.

יב. בלקו"ש חג השבועות (סעי' א') שאל לדעת ר' יוסי בר יהודא ד"בו ביום נעשו כל המעשים" דאיך הותר להם לישראל לטבול בשבת, הלא טבילה לשם גירות אסור בשבת מחמת שבות וכו' עיי"ש.

ויש להעיר דע"ז הקשה גם בחידושי חתם סופר (החדש) שבת פו,א, ובח"י חת"ס (החדש) יבמות מו,ב, דמקשה בהא דמבואר בשבת שם דאבותינו טבלו בשבת ביני שמש, הא הו"ל תקוני גברא, דלא הוה חזי לקבלת התורה בלא"ה, ותקוני גברא אסור בשבת, ואי נמי נימא דהך תקוני גברא איסור דרבנן הוא, מ"מ קשה לפי מ"ש הסמ"ג (עשין רכ"ד) דהאנשים אשר היו טמאין לנפש אדם שנדחה לפסח שני, ערב פסח שחל להיות בשבת ה"י, ומשה רבינו ע"ה כבר גזר על הזאה בשבת, אי"כ מסתמא כבר גזר אז על הטבילה, וממשיך דלפי מ"ש התוסי' (בדי"ה תקוני גברא) לענין טבילת גירות, דאעפ"י דלענין טומאה שרי לטבול בשבת משום דנראה כמיקר, שאני הכא דבעינן ב' ת"ח לעמוד שם בשעת טבילה להודיע המצוות עיי"ש וא"כ י"ל דהאיסור הוא דוקא בטבילת גרות דבעינן ב', משא"כ הכא שלא ה"י טבילת גירות

שאותה כבר טבלו בחמישי בסיון, אי"כ כבר טבלו לגירות והך טבילה דבי שמשי לקריין לא היי צריך בי תי"ח ואייש, עכתי"ד, נומדבריו מובן דלפי דעת ר' יוסי בר יהודא שהיי באמת בשבת קשה איך טבלו בשבת. ובמסכת שבת שם האריך עוד בענין זה דטבילה בשבת, ור"ל שלכן הוסיף משה יום אחד מדעתו שלא יצטרכו לטבול בשבת עיי"ש.

יב"י בלקו"ש שם (סעי' ג') דייק מלשון הרמב"ם דקבלת המצוות בגירות אינה רק אחד מהדברים המכניסים את האדם לברית, אלא היא היא חלק מהברית עצמה, שהענין דיקבל עליו עול תורה הוא חלק מהרצון להכנס לברית, ומזה מובן דאם ליכא קבלת המצוות אין זה חסרון בתנאי הגירות, אלא אין כאן גירות כלל.

ובגליון העבר (ס"י ד') שאלתי לפי"ז ממי"ש הרמב"ם (פי"ג הי"ד) אל יעלה על דעתך שמששון כו' או שלמה מלך ישראל נשאו נשים נכריות בגיותן וכו', עיי"ש במי"ש, ומסיים דכיון שהדבר ידוע שלא חזרו אלו אלא בשביל דבר כו' חשבון הכתוב כאילו הן גאות ובאיסורן עומדין, ועוד שהוכיח סופן על תחילתן שהן עובדות עבוד"ז שלהן עיי"ש, דלכאורה אי נימא דבלי קבלת מצוות אי"כ גירות כלל, אי"כ מה תירץ הרמב"ם דבאמת לא נשאו נשים נכריות כו', הלא הוכיח סופן על תחילתן דלא היי כאן קבלת המצוות, ואי"כ אי"כ גירות כלל. עיי"ש.

ולכאורה יש לומר בזה דהרמב"ם סב"ל כמו שכתב בחידושי הריטב"א יבמות כדב, לענין גירות בשביל אישות, דרבנן סב"ל דגרים הם ומבאר הטעם: "כיון דנתגיירו וקבלו עליהם חזקה הוא דאגב אונסייהו גמרו וקבלו, ואעי"ג דמחמת האונס הוא, גירות הוא אליבא דרבנן" ובמילא גם לענין שמשון ושלמה י"ל דלדינא כיון שנתגיירו צ"ל דאגב אונסייהו גמרו וקבלו, ובמילא יש כאן דין גירות, ואף אם אחי"כ היו עובדות עבוד"ז שלהן, אפי"ל דאחי"כ חזרו לסורם, וסב"ל להרמב"ם דבאופן כזה חל דין גירות דאמרינן דאגב אונסא גמר ומקבל ובמילא חוששין להן ואין דוחין אותן, ואחי"כ אם יתברר צדקתו אז מקרבינן אותו כו' דידיעין שהוא ישראל בודאי,

(ראה הלי ט"ו), אבל לעולם באופן דבודאי ליכא קבלת מצוות כלל אייכ גירות כלל.

ומ"ש שהכתוב חשבן כאילו הן עכו"ם ובאיסורן עומדין, הי"ז משום דקמי שמיא גליא שבאמת לא היי אצלן קבלת מצוות כלל אף לא מחמת אונסן, ובמילא לא היי גירות, אלא דמ"מ בנוגע לפועל נהגו שמשון ושלמה כפי ההלכה דצריך לחשוש שבאמת היי כאן קבלת מצוות שאין דוחין אותן כנ"ל, ועד"ז מצינו בלקו"ש פי' שלח תשמ"ה (סעי' ג') לענין מקושש דאף דקמי שמיא גליא שהיי זה מלאכה שאינה צריכה לגופה, מ"מ צריך ב"ד שלמטה לדון כפי שהיא בעיניהם שהוא מחוייב סקילה, כי כן הוא החיוב עפ"י התורה עיי"ש, וכעין זה י"ל הכא.

ובמ"ש בסוף השיחה שבמ"ת היי הענין דגר שנתגייר כקטן שנולד דמי, יש להעיר גם מדעת המהר"ל בגור אריה בראשית מו,ג, דסב"ל דבמ"ת לא היי הענין דכקטן שנולד דמי כיון דלא קבלו תורה מרצון אלא מאונס, ובאחרונים כבר דנו בזה בביאור דבריו, ראה בהקדמה לסי' שב שמעתתא, ובסי' כלי חמדה פי' ויגש, ובאוצרות יוסף להגרי"ע דרוש ב', ובסי' ראשית ביכורים בכורות מו,א, ועוד. ועיי' בסי' משך חכמה פי' ואתחנן עה"פ שובו לכם לאהליכם שנאמר לאחר מ"ת, דמכאן המקור דגר שנתגייר כקטן שנולד דמי, ולכן לא נאסרו לנשותיהן הקרובות כו', נמצא שהוא סב"ל דבמ"ת באמת היי הגירות כקטן שנולד דמי, וכמבואר בהליקוט.

הרב אברהם יצחק ברוך גערליצקי
- ר"מ בישיבה -

יג. בלקו"ש לתה"ש ש.ז. בהערה 44 כותב כ"ק אדמו"ר שליט"א וזלח"ק י"וראה שו"ת חמדת שלמה סכ"ט אות כ"א ואילך ... דרק הודעת (שכר) המצוות ועונשן אינה מעכבד בדיעבד ... אבל קבלת מצוות מעכבת כו"י עכלה"ק.

והנה בשו"ע סרס"ח ס"ג מבואר דקבלת המצוות מעכבת אם אינו בגי' וביום (צו"ן בהשיחה בהערה 41) ובסי"ב מבואר "ואם לא בדקו אחריו או שלא הודיעוהו שכר המצוות ועונשו כו' ה"ז גר" (כמצו"ן בהערה 44 שם) וא"כ מפורש בשו"ע לכאורה דהודעת המצוות אינה מעכבת אבל קבלת המצוות מעכבת, ולכן מחדש בשו"ת חמד"ש שם דהם שני דינים נפרדים דישנה דין דהודעת המצוות ואינה מעכבת, ויש דין אחר של קבלת המצוות שמעכבת בדיעבד, ולכאורה מפרש דענין קבלת המצוות הוא ענין בפ"ע ואינו שייך להידיעה [ועי' באנציקלופדיא תלמודית ערך גרות סופ"א שהבין מדבריו דעצם הטבילה לשם גרות ה"ז בגדר קבלת מצוות].

אבל כ"ק אדמו"ר שליט"א אינו מפרש שהם שני דברים נפרדים לכאורה דהרי בהחצעי"ג שבהחצאי ריבוע שבס"ד מבאר דהא דלא מעכב הודעת המצוות הוא "שכיון שבא להתגייר סמכין שחקר ודרש ויודע מעצמו טיבן של המצוות שיתחייב בהן משיתגייר" אבל הידיעה היא חלק מעצם קבלת הגרות, ולא הבנתי לפ"ז אמאי מציין להחמד"ש ולא להשו"ע גרידא (ואף דהבי"ח על הטור שם (קטע המתחיל וכל) פ"י בדעת הרמב"ם דלא כהחמד"ש (ועי' בד"מ שם סק"א מה שהקשה על הבי"ח דכנראה ג"כ אינו מחלק, ועי' בא.ת. שם הערה 233) מ"מ הרי בשו"ע לכאורה מפורש חילוק זה?) ובפרט בציון דשם גופא מבאר לכאורה דלא כהחמד"ש, כנ"ל, וא"כ למה לא ציין שם רק לשו"ע ס"י"ב דשם מפורש מ"ש שם דהודעת המצוות אינן מעכבות?

ואואפ"ל בזה דלכאורה מצינו בהשיחה שני ביאורים בהא דלא הי' להקבלת מצוות שלפני מ"ת גדר דקבלת המצוות דזלה"ק בס"ד "דקודם שהי' התוקף דתומ"צ שלאחרי מ"ת כו' בעולם, לא שייך שתהיי' ע"ז קבלה (אמיתית) דהוי דבר שלא בא לעולם ... אבל קודם שניתנה תורה כשעדיין אין מציאות של תומ"צ כו' בעולם הרי לא שייך ע"ז גדר של "קבלה" כיון שהוא דבר שלא בא לעולם" ... משא"כ לפני"ז לא יתכן ברית על תומ"צ, שהן בגדר דבר שלא בא לעולם" עכלה"ק, ולכאורה מפרש דהא דלא מהני קבלת המצוות דלפני מ"ת הוא משום שלא שייך קבלת מצוות כשאין מציאות דמצוות בעולם (ובסגנון אחר, אין החסרון מצד הגברא אלא מצד החפצא דמצות).

אבל בחצע"ג שם "ואין להם מושג בסוג ציוויים באלה" ובהערה 58 "אינו דומה לרגש חומרת המצוות לאחרי ששמעו עשה"ד מפי הגבורה" ולהלן "כיון שכל מה שידעו ונצטוו לפני מ"ת, אינו כלל באותו הגדר של המצוות שלאחרי מ"ת", ומשמע מזה דהחיסרון הוא מצד הגברא דהיינו מצד אופן הידיעה וההשגה של הגברא בהמצוות..

ולכן משמע לכאורה דישנם שני (ביאורים) דרכים בהשיחה בהטעם דלא מהני הקבלה דלפני מ"ת, דבהפנים מבאר מצד החפצא דאין מציאות של מצוות בעולם ובהחצע"ג מבאר מצד הגברא דחסר בידיעתו והשגתו, ולפי הביאור בהפנים הנה לאחר מ"ת מה דהודעת המצוות אינה מעכבת הוא "שכבר ניתנה תורה ומצוות לישראל ושייך שידע אותם, אלא שבי"ד לא הודיעו שכר מצוות ועונשן לגר זה הבא להתגייר" דכיוון דמ"מ איכא חפצא דמצוות בעולם לכן שייך ע"ז קבלה.

אבל לפי הביאור בהחצע"ג שהוא חיסרון מצד הגברא בזה איכא גם לאחרי מ"ת, צ"ל דזה דאינם מעכבים לאחרי מ"ת הוא משום "דסמכין שחקר ודרש ויודע מעצמו טיבן של מצוות שיתחייב בהן משיתגייר" ועפ"ז נמצא דגי הלשונות שבהפנים מתאימים זל"ז ולאידך גי הלשונות דבהגי חצע"ג מתאימים זל"ז.

ולפ"ז היי יוצא דהביאור דבהפנים דהשיחה הוא אכן בהתאם להחמד"ש וק"ל ועצ"ע בכ"ז ובאתי רק להעיר.

התי' ע. יעקבי
- תות"ל 770 -

יד. בלקוי"ש חט"ז ע' 112 מבואר הטעם שדוקא גבי קי"פ מצינו הענין דפסח שני, שיכולים להשלים מה שהחסיר, כי קי"פ קשור עם לידת עם ישראל, שאז נעשו ישראל עבדי ה', וזהו ענין כללי ביותר שאי אפשר שיחסר אצל איש ישראל.

ויש להביא דמות ראיי דזה שקרבן פסח שייך ללידת עם ישראל הוא לא רק פסח מצרים אלא גם פסח דורות - מהקס"ד שגר המתגייר צריך לעשות פסח מיד (מכילתא ורש"י בא יב, מח. ספרי ורש"י בהעלותך ט, יד), שיש לומר הטעם לקס"ד זו, לפי שק"פ שייך ללידת עם ישראל, והרי לידת עם ישראל הוא ענין הגירות שלהם, דגר שנתגייר כקטן שנולד דמי, ולכן הו"א שכל גר המתגייר צריך להביא ק"פ מיד שנתגייר ונעשה ישראל כיון שאז הוא "לידה" הפרטית שלו.

הרב יעקב ליב אלטיין
- תושב השכונה -

טו. בגליון ל"ג הערתי על טעות הדפוס בלקו"ש חלק י"ז ע" 426 שנאמר שם "ופסוקי המוספין אינם עיקריים בתפלת מוסף" והצעתי שצ"ל "הינם עיקרים", ונתבאר שם ההכרח לזה הן מצד הענין המדובר במכתב שם, והן מצד עצם הענין, וכפי שהבאתי מהתוס' בברכות ומשו"ע אדה"ז, שכל תפלת המוסף לא נתקנה אלא בשביל אמירת פסוקי הקרבנות שבהם.

ובגליון ל"ד הקשה א' הכותבים מהדין שבגמרא ובשו"ע דכיון שאמר ובתורתך כתוב לאמר שוב אינו צריך לומר מקראות המוספין ועפ"י החליט שהגירסא הנכונה במכתב הני"ל היא כמו שנדפס "אינם עיקריים".

והנה הערה זו היא דוגמא מוחשית לדברי כ"ק אדמו"ר שליט"א בכמה הזדמנויות ששוכחים את עיקר הענין על מה מדובר און מען טשעפט זאך מיט א ווארט, כי הכותב בכלל לא מתייחס לכך שאין שום ביאור למכתב כ"ק אד"ש הני"ל לולא התיקון של טה"ד, ואינו מתייחס לדברי התוס' והפוסקים שכל ענין המוסף לא נתקן אלא בשביל פסוקי הקרבנות, ומהיכן ראייתו שהפסוקים אינם עיקרים במוסף, מזה שבדיעבד יוצאים ידי חובת אמירת פסוקי הקרבנות ע"י אמירת ובתורתך כתוב לאמר, וזה מחליף בדיעבד את פסוקי הקרבן ואינו מרגיש כלל שמהלכה זו גופא רואים עד כמה שפסוקי המוספין הינם עיקר

תפלת המוסף, שהרי לולא אמירת ובתורתך כתוב לאמר, צריך לחזור שוב את 7 הברכות של מוסף!

הרב שלום דובער הלוי וולפא
- קרית גת -

טז. מה שכתבתי בגליון דחה"ש (לז - תצו) ע"ד מ"ש בתניא פמ"ט (דף ס"ט ע"א) "שתקנו ברכות ק"ש שנים לפני כו" דלכאוי אין להם שייכות...", ובהערות ותיקונים על מ"ש "כו" העיר כ"ק אדמו"ר שליט"א "אולי מרבה גם אותן דערבית", וכתבתי שע"פ פשטות לכאוי היי מקום לומר שהפ"י "כו" היינו לרמז אחת לאחרי (בניגוד שנים לפני), וכמובן שזה אפ"ל כי כל המדובר בתניא כאן הוא ע"ד תכלית האדם להפקיר הכל בשביל לדבקה כו' ושזהו"ע הק"ש כו', וע"ד תקנת ברכות ק"ש כהכנה לבוא לקיום בכל לבבך. מאדך, וכפי שמדייק בתניא "ולמה קראו אותן ברכות ק"ש ולמה תקנו אותן לפני דוקא", ולכן איך י"ל שכוונת "כו" הוא לברכה שלאחרי".

(אבל להעיר מהמשך הפרק (דף ע" ע"א) איך היא בח"י אתדבקות כו' לזה אומר והיו הדברים האלה כו', ז.א. גם ההמשך לאחרי בכל לבבך גוי נוגע בהשאלה איך להביאו לפועל (כו').

ומה ששאלתי בגליון הני"ל מהו פ"י הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א ע"ד אותן דערבית, אולי ילי"פ בפשטות דגם בק"ש של ערבית ישנה המצוה דאהבת ה' בכל לבבך גוי ולכאוי גם בערבית צ"ל עצה להביא האדם להניח ולעזוב כו' כדי לקיימה, ואולי זהו שהעיר כ"ק אדמו"ר שליט"א אשר במ"ש אדה"ז "כו" הי"ה מרבה (מרמז ?) אשר השנים לפני בערבית הי"ה ג"כ להביא האדם כו'.

(וכמובן שאין להקשות דמכיון שצ"ל כ"כ התבוננות כו' בשחרית בברכות ק"ש שלפניי כמו שמאריך בתניא כאן, וא"כ איך אפשר לבוא לדרגת אהבה כזו בק"ש של ערבית בהתבוננות

קצרה כ"כ בכמות, כי לאחרי שהתפלל כדבעי בשחרית, הי"ז פועל על כל היום גם בהתבוננות קלה לפי"ע.

שמעתי מהרבי"צ שם טוב ז"ל ששמע מכ"ק אדמו"ר שליט"א ע"ד לימוד דא"ח והתבוננות לפני התפילה אשר אחרי התבוננות דשחרית מספיק פחות מזה למנחה וערבית (דע"פ פשוטות צ"ל למה לא תיקנו הכנה למנחה ומעריב עכ"פ לפי"ע זו דשחרית).

הרב שמואל לו

- שליח כ"ק אדמו"ר שליט"א -

לונדון אנגלי

שונות

יז. בהענין דמקוה שנעשה מבור על גבי בור, ששמעתי שיצאו אנשים וגוי ללחום (בעיניהם) מלחמת התורה, נגד ה', שנאמר "מקוה ישראל ה' וגוי שהמשנה ביומא דף פ"ה ע"ב פירשו כפשוטו, ענין טהרה, ובירמי י"ז י"ג פרש"י בדי"ה מקוה ישראל, וז"ל "הי יושב עליו וכו'" עכ"ל. ועל משיחו, על כ"ק אדמו"ר נייע זצוקלה"ה קדוש ישראל ותפארתו, וכדי"ק דהזהר ח"א דף ל"ז ע"א וז"ל "רי יוסי אמר ישראל מקוה הוא וכתוב מקוה ישראל ה', רבי חייא אמר דא צדיק" עכ"ל. איני כדאי לסדר מילין, מ"מ הרבה שלוחים למקום אפילו וכו', וידוע ממסי קידושין ובשו"ע על מה צריכים להשיב.

ואי לזאת, לאותם שלא ראו, ואין להם לראות, אעתיק משו"ת יד שלום ממוה"ר שלום דוד אונגער זצוק"ל אבדק"ק זאמבא יצ"ו בס' ל"ז וז"ל "בעזה"י, שלום רב לכבוד וכו' וכו' ישכר שלמה טייכטאהל נ"י חתן ההגאב"ד דק"ק בוסערמין יצ"ו במדינת הגר מכתבו הגיעני וכו' וכו' ע"ד שאלתו אודות המקוה שנבנתה בקהלכם מחדש שעשו לה בקרקעותה בור עמוק מחזיק שיעור מקוה ועוד יותר, כדי בעת שישאבו אותה לנקותה לא יהי מצטרף להכשירה מחדש, על פי הבור הזה עשו כיוסי בעטען (היינו בעפר וצרורות שחיקת אבנים קטנים ובגפסיס

ונעשה הכל גוש אחד, בתואר אבן אחת) וכיסוי הזה נעשה בטבעת (רייץ) ברזל סביביו ועם חוטי ברזל משולבים בו מקצה אל קצה למען לא ישבר ברבות הימים, כי יעמדו עליו רבים, וכל הכיסוי אינה עבה רק כזרת אצבע קטנה, ויען כי כל התהוות הכיסוי היי עיי הסובב של ברזל עם החוטי ברזל שעיי? נתקפה הצימענט ונעשה כאבן שלימה, וגם כעת גייכ התחזקותו הוא עיי הסובב וחוטיו של ברזל עייכ חושב מעכית כאלו הכיסוי כולו של ברזל הוא, כי הכל הולך אחר המעמיד, וכיון שנעשה לעמוד עליו אייכ היי מקבל טומאת מדרס, עייכ חש מעכית אם יש להניח לטבול עליו, דיש לחודש לגזרת מרחצאות, וכמו דקיייל באמת מהייט דאין לטבול עייד המקבל טומאה, וכי וכי עכ"ל.

ואחר הרחבת הנהר, הגי המחבר פסק שיכולים לטבול על הכיסוי (הרצפה).

ואי לזאת, נמצא שבמדינת הגר עשו הקהל מקוה מבור עייג בור, והאבי"ד, וחתנו (מוה"ר ייש טייכטהאל) שהיה גייכ דיין בבוסערמין (עייין בהשער לדפוס תרע"א טאלטשווא, ובדפוס נוא יארק תשכ"ז) הסכימו לטבול בהמקוה, שהרי לא שאלו אלא על הרצפה (הכיסוי). והגי הצי מוה"ר שייד אונגער בעמ"ח שו"ת ייש גייכ היתר לטבול בהמקוה הנ"ל שהרי הוא התיר את הכיסוי, ולא אמר כלום על הבורות.

נמצא שמן ההלכה, דמעשה רב הלכה בכל מקום, יש להביא מגי ארצות מעשה רב, ארץ הגר, ששם עשו המקוה הנ"ל, מארץ פולין, ששם דנו על המקוה להיתר (בשו"ת ייש), ומארץ רוסיא, ששם נעשו מקואות כזה עיי הרבנים דשם, כגון מוה"ר אברהם אל"י ז"ל פלאטקין בספרו בירורי הלכות.

הרב אליעזר צבי זאב צירקינד

- סופר סת"ם קראון הייטס -

חי ידועה שיטת הרמב"ן ועוד הרבה מפרשים (הובאו בלקו"ש שבועות ש.ז.) שפרשת "ואל משה עלה אל ה'" בסי"פ משפטים

היתה לאחר אמיירת עשה"ד ביום מ"ת, ו' סיון, ולמחרתו (ביום ז' סיון) בנה מזבח וכתת עם בניי ברית על התורה כו' ואז היתה אמירת נעשה ונשמע.

והעירני חכם א' שלכאורה שיטה זו תמוחה, כי מפורש בפי משפטים שם (פסוק ד) "ויכתוב משה את כל דברי ה'" - והרי לכו"ע בשבת ניתנה תורה (שבת פו, ב), ואיך הותר לו למשה לכתוב באותו יום?

ודוחק גדול לומר שכל הני מפרשים אזלי בשיטת המכילתא ופדר"א (שהובאה בלקו"ש הני"ל) שבערב שבת ניתנה תורה. ועוד, שגם לפ"ז נשאר קשה איך בנה משה מזבח אז והקריב קרבנות כו' ביום השבת וכן היתה הזאה כו' (והתיי שבלקו"ש לא אתי לשיטה זו שבניית המזבח וכו' היתה אחרי מ"ת).

ואני בדרך ואין מפרשי התורה תחיי לעיין אם עמדו על קושיא זו, אבל לפום ריהטא נראה שמכאן רא"י חזקה לדברי כ"ק אדמו"ר שליט"א המפורסמים (לקו"ש ח"ח שיחה ג' לנשא) שהשבת שבה ניתנה תורה לא היו בו (עכ"פ מהשעות לאחר אמיירת עשה"ד) שום איסורי שבת, כי הציווים שלפני מ"ת נתבטלו, וגדר של שבת שלאחרי מ"ת ג"כ לא הי', כי א"א למציאות של שבת לחול על חצי יום. ע"ש בארוכה. *

הרב יוסף יצחק גינזבורג
- תושב השכונה -

יט. בשי"ע אדה"ז הלי ברכת הפירות סימן רי"ג סעיף ד': "ולדברי האומרים שמצות של דבריהם אי"צ כוונה, אע"פ שלא נתכון המברך להוציא, וגם הוא לא נתכוין לצאת בה, יצא בין בברכה אחרונה בין בברכה ראשונה, כגון מי שנטל פרי בידו לאכלו או מצוה לעשותו, וקודם שהספיק לברך שמע ברכה זו מפי אחר המברך לעצמו, אין צריך לברך, ויש לחוש לדבריהם וליזהר שלא ליכנס בספק ברכה לבטלה" (כל הקטע

* וראה לקו"ש ח"ו ע' 361.

בשוי"ע מוסגר בחצי עיגול) ומקורו בב"י שם ד"ה ומ"ש רבינו שכתב: למ"ד אין צריכות כוונה אע"פ שלא נתכוין לצאת כו' כיון ששמעה יוצא.

והנה המחבר בשוי"ע שם ס"ג כתב: אין יוצא ידי חובתו בשמיעת הברכה אפי"י יענה אמן, אא"כ שמעה מתחילתה עד סופה ונתכוין לצאת בה ידי חובתו, והמברך נתכוין ג"כ להוציא ידי חובתו, וכתב ע"ז בהגהות רעק"א: "נתכוין לצאת ידי חובתו - עיין בב"י הטעם דקיי"ל דמצות צריכות כוונה, וקשה לי הא כתב המגן אברהם לעיל סימן ס' סק"ג דמצות דרבנן אינן צריכות כוונה, וה"נ הברכות הוי רק דרבנן".

וכוונתו לדברי המג"א בסימן ס' סק"ג שכתב בשם הרדב"ז הובא בכנה"ג סימן תקפ"ט שמצות דרבנן אי"צ כוונה, ועיין שם בשוי"ע אדמו"ר סעיף ה', ובמשנה ברורה שם ובביאור הלכה שם באריכות).

הרי דאדמו"ר הזקן בשוי"ע שלו כבר פסק להלכה את מה שהקשה אח"כ בהגהות רעק"א.

- ב -

ועיין לשון המחבר בשוי"ע או"ח סימן ו' בסופו לגבי מה שנוהגים לשמוע ברכות השחר מהרבה מתפללים ולענות אמן ואח"כ לברך בעצמו ולא חיישינן שיוצא כבר בשמיעתו מהם שהטעם על זה הוא כי "הם מכוונים שלא לצאת בברכתו", ולכאורה משמע מזה שדווקא כשמכוון שלא לצאת, משא"כ בסתם היה חשש שיוצאים יד"ח בברכות השחר כשענו אמן, ולפלא שבשוי"ע אדמו"ר שם שינה מלשון השוי"ע וכתב: "הם אינם מתכוונים לצאת בברכתו", והרי לשיטתו בסימן ר"יג כ"ש שה"י צריך לכתוב גם כאן הלשון כמו בשוי"ע. אבל אולי יש לחלק ששם הרי הוסיף אדמו"ר הזקן שכונתם היא כדי לענות צ' אמנים בכל יום, וא"כ כשאין כוונתם לצאת זה גופא ככוונה שלא לצאת, שהרי יש להם כוונה אחרת, (וזה גופא כוונתו של המחבר בשוי"ע שמכוונים שלא לצאת). (ויש להוסיף בדרך החידוד שמאחר שמחפשים לצאת יד"ח צ' אמנים הרי בודאי

שרוצים גם לצאת ידי"ח ק' ברכות ולברך בעצמו וא"כ ודאי שכוונתם היא רק לשם צ' אמנים ולא כדי לצאת ידי"ח בשמיעת הברכות).

- ג -

ועיין בסימן תפ"ט בסעיף ג' ברמ"א לגבי ספירת העומר: ואפי' ענה אמן על ברכת הקהל אם היה דעתו שלא לצאת יחזור ויברך ויספור בלילה. ובמג"א שם סק"ח: קשה דהא אפילו בסתם לא יצא דבעינן שיתכוון לצאת כמ"ש סימן ס' ס"ד, ואפשר כיון דאסור לברך ברכה לבטלה, אם היה סתם אסור לברך שנית כיון די"א דמצות א"צ כוונה כנ"ל.

והעיר ע"ז באליה רבה: ובאמת לא קשה מידי דהא כתב הוא גופיה שם דבמצוה דרבנן קי"ל דא"צ כוונה והוא ס"ל דספירה דרבנן כו'. ובשו"ע אדמו"ר שם סעיף י"ב: "ואף להאומרים שמצות צריכות כוונה מ"מ הספירה בזמן הזה מד"ס, וי"א שמצות מד"ס לדברי הכל אין צריכות כוונה כמו שנתבאר בסימן תע"ה, ואפילו לא ספר עמהם כלל, אלא ששמע הספירה מן אחד ומן הציבור שספרו, ולא נתכוון כלל להוציאו, וגם הוא לא נתכוין לצאת בשמיעה זו אלא שמע לפי תומו, לא יברך כשיספור בלילה שהשומע כעונה, ואפילו אם היה מחשב אין אני מתכוין לצאת בספירה זו, אין זה כלום להאומרים שמצות א"צ כוונה כלל, אא"כ מחשב אני מתכוין שלא לצאת בה, עכ"ל.

ועיין בב"י שם ד"ה כתב הר"י דוד אבודרהם, שהביא מתשובת הרשב"א שכששומעים את ספירת השי"ץ צריך לכוין שלא לצאת, ועיין עוד בב"י סימן תקפ"ט בשם הר"ן מה שהביא מרבינו שמואל עיי"ש.

ועיין בסימן תפ"ט שם במ"ב סק"יז שכתב הטעם שצריך לכוין שלא לצאת כי לענין ברכה שצריך להזכיר שם שמים צריך לחוש לדעה שמצות א"צ כוונה, ובשעה"צ שם הביא דברי הא"ר שזהו מטעם שבדרבנן א"צ כוונה (וצ"ע ממשי"כ שם בביה"ל שמשמע שהוא רק לגבי ספירת העומר שהי' מנהגם שהשי"ץ מוציא

הקהל בברכה, ולכאורה זיל בתר טעמא ששייך בכל הברכות ובפרט במצות דרבנן וברכות דרבנן וכנ"ל).

ובשו"ע אדמו"ר ה"ל שבת סימן רע"ג סעיף יו"ד: אם קידש בתוך ביתו ושמע שכנו הקידוש ממנו כשהוא בתוך ביתו שלו, ושלחנו ערוך לפניו לאכל מיד באותו מקום, יוצא בו י"ח, שהרי הוא שומע במקום סעודתו כו' והוא שיתכוין המקדש להוציאו י"ח, ויתכוין הוא לצאת בשמיעה זו, עכ"ל. ובמראי מקומות וציונים להגרמ"ש אשכנזי העיר: לכאורה, לפי המבואר בסימן רע"א ס"ב שמהתורה יצא (בקידוש ש) בתפלה, א"כ (הקידוש על היין) אינו אלא מדרבנן, וע"י סימן רע"ג ס"ד ובסי' תפ"ט ס"ב שא"צ כוונה בשל דבריהם, עכ"ל.

ויש לתרץ שאלתו שהרי הקידוש הוא ענין הנוהג באופן של איש וביתו (ובפרט שצ"ל במקום סעודה) וכשנמצא בביתו ושומע קידוש מאדם הנמצא בבית אחר ואינו מתכוין לצאת, הרי זה ממש ככוונה שלא לצאת. ועיין ל' אדמו"ר הזקן בסימן רצ"ו סעיף יז לענין הבדלה: אבל מי שנתכוין שלא לצאת י"ח בהבדלה שבביהכ"נ כו' צריך לחזור ולהבדיל בביתו, לפיכך נהגו העולם שכל אחד חוזר ומבדיל בביתו אף אם כל ב"ב היו בביהכ"נ לפי שאין דעתם כלל לצאת י"ח בהבדלה שבביהכ"נ, עכ"ל. הרי התחיל בכוונה שלא לצאת וסיים באין דעתם לצאת, וי"ל גם בזה שלאחר שתקנו שכל אחד יבדיל בביתו הרי הכוונה הסתמית היא ככוונה שלא לצאת (וגם הבדלה י"א שהיא דרבנן עיי"ש סעיף י"ט).

(ועפ"י יצא דין שאם אחד המסובים שנמצא בבית שומע קידוש מבעה"ב ורוצה אח"כ לקדש בעצמו צריך הוא לכוין שלא לצאת ולא מספיק שלא כיון לצאת).

הרב שלום דובער הלוי וולפא
- קרית גת -

כ. בגליון העבר הביא ידידי התי' ישראל מרדכי הלוי שי' קאזמינסקי בראיות נכונות, שכ"ק אדמו"ר שליט"א הוא בן בת

לוי, אף שלא הוזכר הדבר בהקדמה לסי "קב נקיי" (ובראשי פרקים" שם) שנכתי עיי כ"ק אדמו"ר שליטי"א בשנת תשי"א, ואף לא בנוסח החקוק על מצבת אמו הרבנית ע"ה (גם הוא כמובן נכתב עיי בשנת תשכ"ה),

[וכן לא הוזכר הדבר בתוארי מכתביו של כ"ק אדמו"ר מהורשי"ב ני"ע אל הר"מ מאיר שלמה יאנובסקי (אג"ק שלו ח"א אגרת קו; ח"ד אגרת תתקכ"א) ואל בנו הר"מ איסר (ח"ג אגרת תקס"ה), וכן לא בראשי פרקים בקצרה שבהערות כ"ק אדמו"ר שליטי"א ב"סי השיחות קיץ ה'ש"ת" ע" 149].

אך לעצם העניין כבר נמצאה עובדה זו רשומה בסי "תולדות לוי יצחק" (כפר חב"ד תשל"ז) בע" (צ"ל) 31, ובסי "אם בישראל" (ירושלים תשמ"ג) ע" 11, ושוב הוזכר הדבר ב"הנחה" מדברי כ"ק אדמו"ר שליטי"א משי"פ נצו"י ה'תשמ"ו (ב"הנחה" בלח"ק סי"ד, ושם): "ענין נוסף בשבת זו שקביעותה בכ"ג אלול - ה"יאר-צייט" של זקני, הרה"ח וכו' ר"מ מאיר שלמה הלוי ינובסקי) וכו'" [אמנם כ"ק אדמו"ר שליטי"א הזכיר רק שזהו היארצייט של זקנו, וההוספה בסוגריים היא של הרושמים], ומשם נלקח ל-"לוח תאריכים בתולדות חב"ד (נ.י. תשמ"ז) ע" 41, ושוב נזכרה עובדה זו עיי הרה"ח מיכאל אהרן שי זעליגזאן בהוספותיו ל"ששלת היחס" שבהקדמת "היום יום" (לראשונה במהדורה עם תרגום אנגלי, ברוקלין תשמ"ח, ואח"כ בשאר המהדורות. ולהעיר: במהדורה עם "הוספות" שהו"ל באח"ק הוסיפו בתאריך כ"ג אלול: "הסתלקות הרה"ח וכו' ר"מ מאיר שלמה ינובסקי, אבי זקנו של - יבלחטי"א - כ"ק אדמו"ר שליטי"א", וצ"ל: "זקנו של וכו'").

אגב, על אודות תולדות הר"מ מאיר שלמה הני"ל, יש להעיר מהמובא ב"ראשי פרקים שבהקדמת ה"קב נקיי" שהיי (רק) רב בניקוליוב (כממלא מקום זקנו הרא"ד לאוואט, עיי"ש) וכך הובא בסי "תולדות לוי יצחק" ו"אם בישראל", ואילו בראשי פרקים בקצרה שבהערה (הני"ל) כותב: "רמ"ש יאנובסקי רב ומנהל ישיבה ברמאנאווקי ואח"כ בניקולאיעב" [כנראה ירש קודם את מקום אביו (כדלקמן) ורק אח"כ את מקום זקנו. ולהעיר: במפתח השמות שבי"סי המפתחות" לשיחות כ"ק אדמו"ר

(מהוריי"צ) נייע (ברוקלין תשמ"ב) נסמן בטעות: "מאיר שלמה מיאקט[ר]ינאסלאוו", וצ"ל "מניקאלייב" כפי שציינו שם מיד אחי"כ..

ועוד: ב"ראשי פרקים" שם כותב אודות אביו של הרמ"ש, הרי ישראל ליב, שהי' (רק) מנהל הישיבה ברומנובקה, ואילו בסי' "אהלי שם" (פינסק תרע"ב) כותב אודות נכדו, הרי ישראל [ארי] ליב איטקין שהי' רב ברומנובקה: "ומצד אמו הוא נכד הרה"ג ר' ישראל ליב ז"ל שהי' רב בעיר ראמאנווקא" (הובא בשוה"ג לאגי קנג בסי' אגי"ק כ"ק אדמו"ר מהורשי"ב נייע, ח"א).

ואודות אחיו של הרמ"ש, אודותם ב"ראשי פרקים" שם: "הרי מנחם מענדל (שו"ב בקרעמענטשוג), הרב איס (רב בקריווי ראג פלך חרסון) כו"י, יש להוסיף ע"פ המובא בלקו"ד (לקוט לג) ח"ד ע' תרד שהיו בעלי מנגנים (ובענין זה אודות הרי איסר - בסי' השיחות ה'תשי"ד ע' 17).

בכלל, אודות פדיון הבן אצל בני בת כהן או בת לוי, יש להעיר משאלת התוי"ט בפירושו דברי חמודות (לחם חמודות) על הרא"ש (בכורות ד, ב) אות ט: "יש לדקדק בזמן הזה שאין כהן מיוחס היאך יוצאין בכורי הכהנים והלויים בלא פדיון ושמא אינו כהן או לוי הואיל ואין לנו יחס רק חזקה בעלמא והיי ראוי להפריש הפדיון ויהי לעצמו כמו בשאר ספקות בכורות אך לא מצאתי מי שכתב כן וכו"י" (והובא בגליון מהרשי"א ר' שלמה איגר) על שו"ע יו"ד סי' ש"ה סי"ח), ועדי"ז כתב בשאלת יעבץ (ח"א סי' שאלה קנה), ושם: "גם נ"ל שלצאת ידי כל ספק האפשרי יש ג"כ על האב לפדות בכורו מכל כהנים שיוכל למצוא דילמא מתרמי ל"י כהן מיוחס ודאי... ומה"ט נמי בן הכהנת ולוי יש לפדותו עכשו מספק, דמ"ש מכל ספקא דאורייתא דכל מאי דאפשר לתקוני מתקנינן לצאת ידי ספק בכל טצדקי דאיכא למעבד כו"י" (והובא בפתחי תשובה לשו"ע יו"ד סי' שה אות יב). [- (בכ"מ) בענין ר' הלל (הלוי) פאריטשער, ואכי"מ].

ובפרט גבי פדיון הבן אצל כ"ק אדמו"ר שליט"א, כמדומה

ששייך למובא בשיחות אחרון של פסח תשמ"ח, וד"ל.

התי' שמואל קראוס
- תות"ל 770 -

היום יום

כב. בלוח היום יום (ט"ז סיון) מובא בזה"ל: "אמנם מה שנחוץ ביותר הוא שיעורר החולה בעצמו שני ענינים א)... (ב) הידיעה שיכול להתרפאות והתקוה ובטחון גמור כי בעזה"י יתרפא מחליו ע"כ (וכעין זה מובא בסוף ספר המאמרים ת"ח (עמוד 297 באריכות).

ויש להעיר מהקדמת הספר טעמי המנחגים וז"ל המחבר (ומו"ל) וגם באופן פסכילוגי משפיע הרפואה לטובה כשהחולה מאמין ובטוח וסומך עליי שהיא טובה לו גם הרופאים של זמננו מזהירים את החולה שיאמין בכח רפואתה של התרופה שהוא נותן כי בלי אמונה זו התרופה אינה יעילה כ"כ, ע"כ.

הרב דוד שרגא פאלטער
- תושב השכונה -

גג. בח"א של הערות וציונים להיום יום - ב' ניסן, ציינו ללקוטי לוי"צ ועוד, לקשר שבין יששכר (שהוא הנשיא היום) לאדמו"ר מוהרש"ב נ"ע. וחבל שלא ציינו לדבר הידוע והמוזכר בספרו שמות גיטין, ש"בער" הוא הכינוי לשם יששכר. ויש לקשר את ענין השם "דוד" שהוא ברור ה"בשרי" (מעייני הישועה, תשמ"ז, עמ' 163, 175, 180 עיי"ש) למשי"כ "יששכר חמור גרם וגוי, ויט שכמו לסבול" - כי בשאר השמות כיו"ב (הירש - נפתלי איילה שלוחה, וולף - בנימין זאב יטרף, לייב - גור אר"י יהודה) ברור הקשר בספרי השמות בין השם בתורה לבין הכינוי בל"א, שהפך במשך הזמן גם לשם בלח"ק.

הרב יוסף שמחה גינזבורג
- רב מקומי - עומר, אח"ק

לעילוי נשמת

האשה החשובה מרת חיענע ע"ה

בת ר' יהודה לייב ע"ה

אבצן

נפטרה ז"ך סיון ה'תשמ"ו

ת.נ.צ.ב.ה.

*

נדפס ע"י

בעלה בניה ובנותיה שיחיו